

Archeologienota met Beperkte Samenstelling

Gent, Philips Landsbergiuslaan 340

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota met Beperkte Samenstelling Gent, Philips Landsbergiuslaan 340.

Auteur
Margot Vander Cruyssen

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba- OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2026-0258

Plaats en datum
Evergem, 26 maart 2026

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 3360
ISSN 2033-6896

Inhoud

Inhoud.....	3
1 Beschrijvend gedeelte	1
1.1 Administratieve gegevens.....	1
1.2 Juridisch kader en onderzoektraject.....	4
1.3 Aanleiding	4
1.4 Huidige situatie en geplande werken.....	6
1.4.1 Huidige situatie	6
1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen	6
Algemeen.....	6
Impactanalyse	7
2 Bureauonderzoek.....	8
2.1 Doelstelling en methodologie.....	8
2.2 Assessment bureauonderzoek	9
2.2.1 Historisch kader.....	9
2.3 Archeologische verwachting.....	17
2.4 Advies.....	17
2.4.1 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	17
3 Samenvatting	18
4 Lijsten	19
4.5 Figurenlijst.....	19
4.6 Tabellenlijst.....	19
5 Bibliografie	20

1 Beschrijvend gedeelte

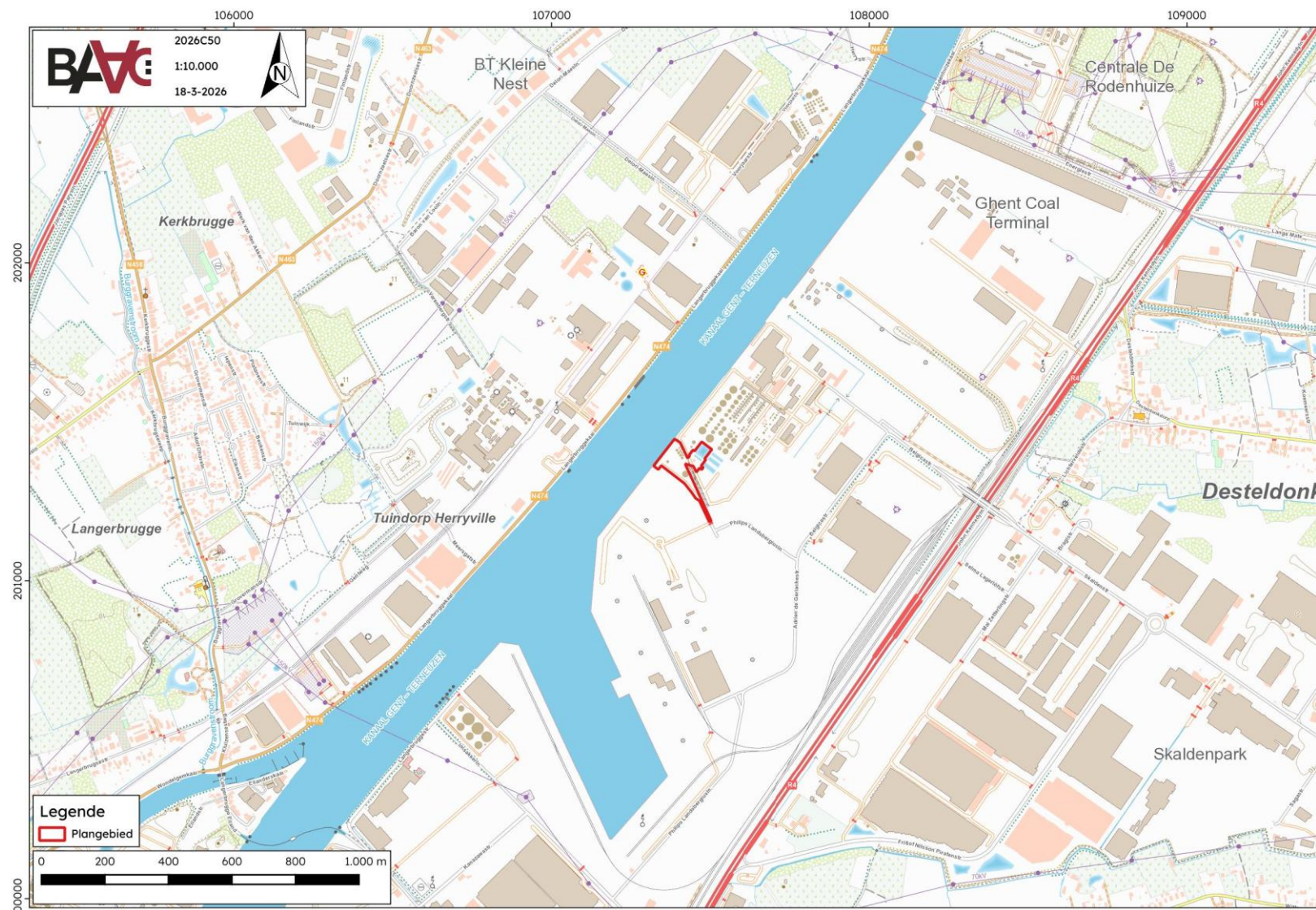
1.1 Administratieve gegevens

Naam site		Gent, Philips Landsbergiuslaan 340		
Ligging		Philips Landsbergiuslaan 340, deelgemeente Oostakker, gemeente Gent, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster		GENT 12 AFD, Sectie A, Percelen 893R, 893K2, 893/2, 1096C3, 1096B3		
Coördinaten		Noordwest:	x: 107321,35	y: 201446,01
		Noordoost:	x: 107504,68	y: 201446,01
		Zuidwest:	x: 107321,35	y: 201185,16
		Zuidoost:	x: 107504,68	y: 201185,16
Oppervlakte plangebied		Ca.13.870 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen		1.137 m ²		
Kartering gewestplan		1044 - gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven		
Projectnummer BAAC Vlaanderen		2026-0258		
Bureauonderzoek	Projectcode	2026C50		
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkenningsnummer: 2015/00020)		
	Betrokken actoren	Margot Vander Cruyssen (archeoloog)		
	Betrokken derden	nvt		

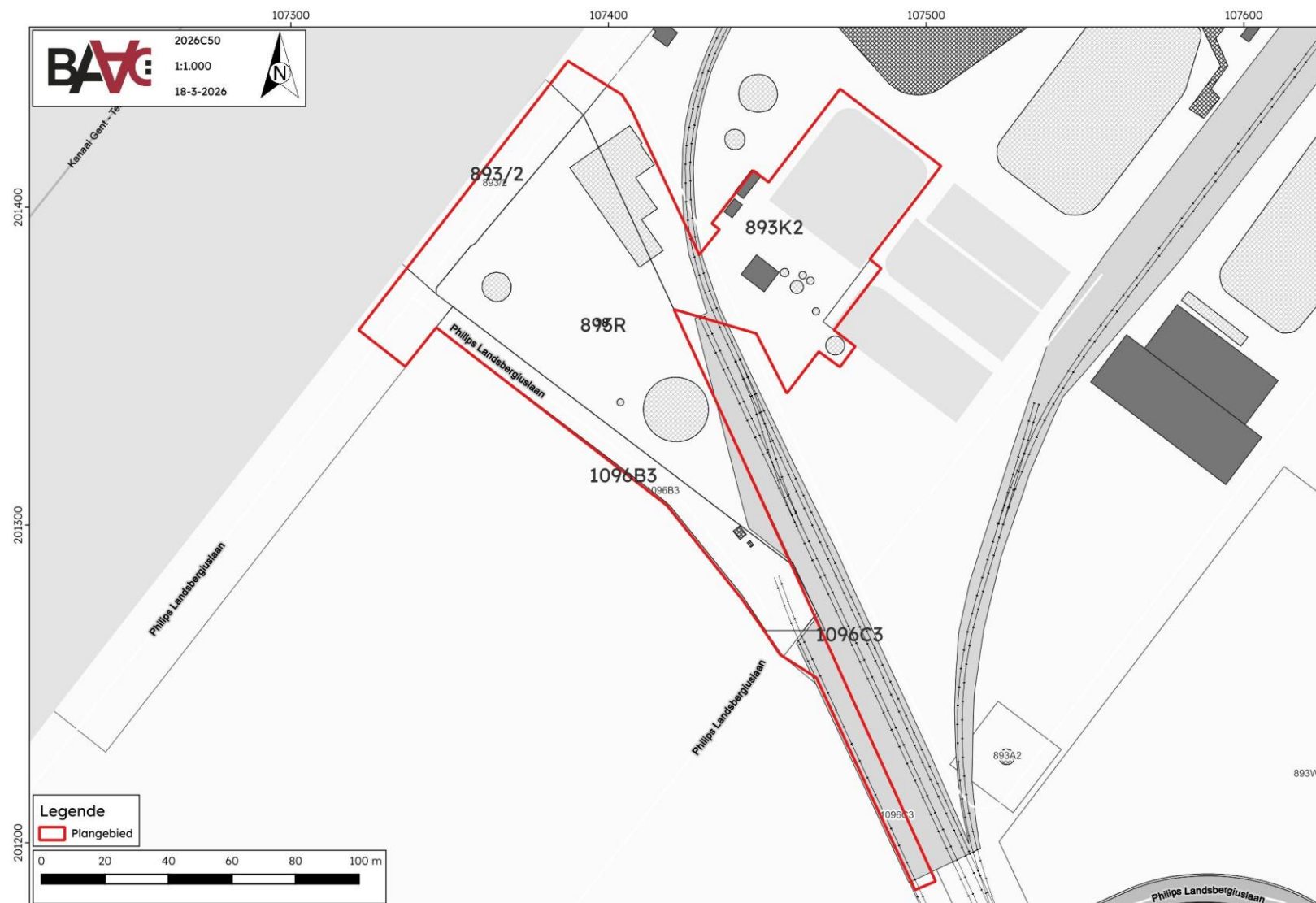
De gebruikte administratieve plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2026 – administratief, historisch, orthofotografisch

² DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2026 – geografisch

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Echter kan het in enkele specifieke dossiers snel blijken dat de noodzaak voor een dergelijk verder vooronderzoek overbodig is. Indien namelijk bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevend aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader, kan worden aangetoond dat:

- met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, kan de opmaak van een volwaardige archeologienota achterwege gelaten worden en overgegaan worden naar de opmaak van een **Archeologienota met Beperkte Samenstelling** waarbij de rapportering van het bureauonderzoek beperkt wordt (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3).

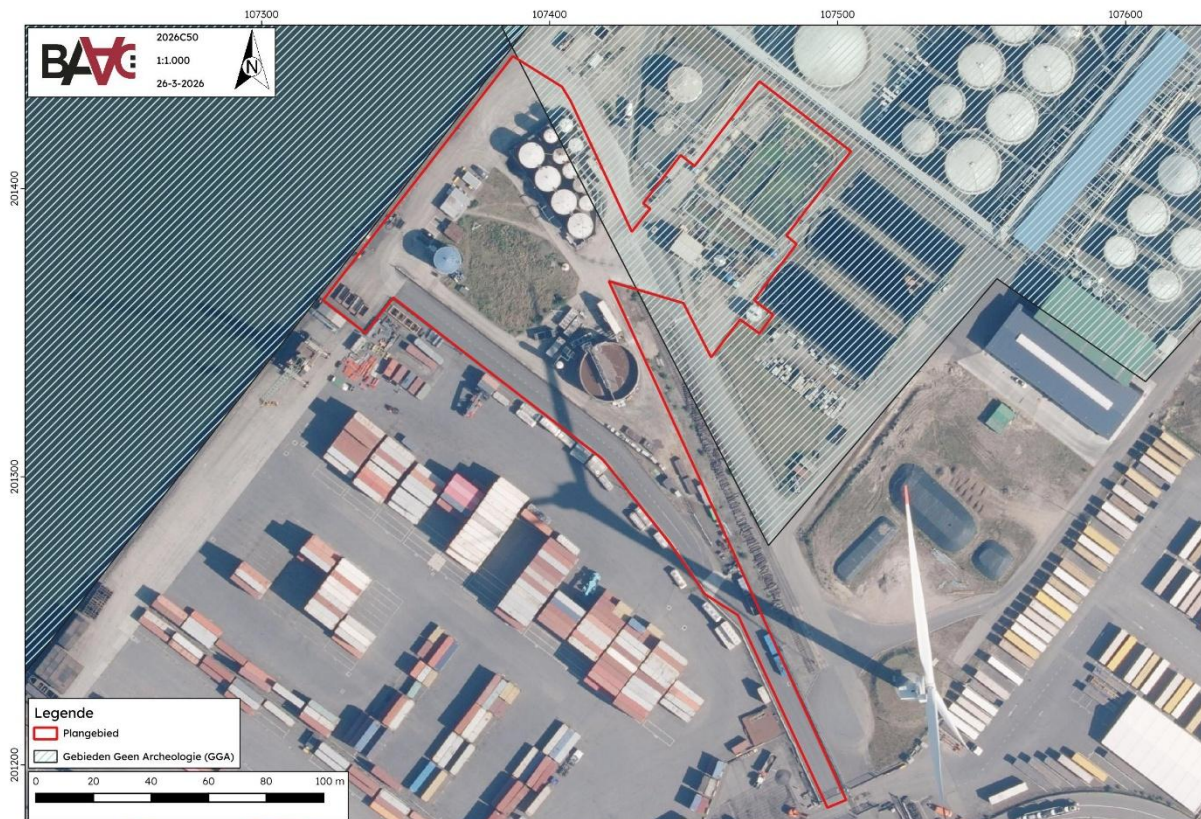
1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Philips Landsbergiuslaan nr. 340 te Gent heeft BAAC Vlaanderen bv een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De totale oppervlakte van het plangebied *Gent, Philips Landsbergiuslaan 340* bedraagt ca. 13.870 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 1.137 m². De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de bouw van een industrieel gebouw met slibput) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

Het plangebied ligt buiten een beschermde archeologische site en ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone. Anderzijds is het plangebied deels gekarteerd als GGA-gebied (gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn) (Figuur 3).³

Volgens de beslissingsboom voor verplicht archeologisch onderzoek⁴, opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, is voor het verkrijgen van een vergunning voor voorliggend dossier geen archeologienota vereist. Op vraag van de initiatiefnemer is alsnog een archeologienota opgemaakt.

De archeologienota, waarvan akte genomen door de erkende onroerenderfgoedgemeente, moet bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd worden.

Figuur 3: Plangebied op orthofoto van 2026 en aanduiding Gebieden Geen Archeologie (GGA).

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2026a

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied is in het Gentse havengebied gelegen, ten oosten van het Kanaal Gent-Terneuzen, ter hoogte van het Mercatordok. Binnen het terrein is een milieubedrijf gepositioneerd en zijn containers voor afvalstoffen en tanken aanwezig (Figuur 4). Een centrale zone is onbebouwd en onverhard.

Figuur 4: Plangebied op orthofoto van 2026.

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever voorziet op het terrein de bouw van een industrieel gebouw. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De nieuwbouw zal een oppervlakte van 1.137 m² beslaan. Het gebouw heeft een vloerplaat met een dikte van 30 cm. Onder het gebouw zijn drie slibputten van telkens 20 m² voorzien waarvoor lokaal een diepere uitgraving nodig is.

Figuur 5: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting.⁵

Impactanalyse

Bij deze impactanalyse wordt rekening gehouden met een extra marge van 20 cm bovenop de geplande ingreep (Tabel 1). Het is namelijk waarschijnlijk dat de ondergrond onmiddellijk onder de geplande werken eveneens in enige mate geroerd zal worden bij de uitvoering van deze werken door impact van werfverkeer, weersinvloed, drukverschillen, verschil in waterhuishouding en dergelijke meer.

Tabel 1: Impactanalyse.

Ingreep	Oppervlakte	Diepte (incl. marge)
Nieuwbouw	Ca. 1.137 m ²	30 + 20 cm -mv
Slibputten	3 x 20 m ²	300 + 20 cm-mv

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en methodologie

Een bureauonderzoek is een deelonderzoek binnen de groep van archeologische vooronderzoeken *zonder* ingreep in de bodem. Dergelijk vooronderzoek bereikt het doel, namelijk het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. In een bureauonderzoek is dit door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de historische beschrijving (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoringen zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed.

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende historische en geografische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen

Historische en archeologische kaarten:

- Topografische kaarten 19de, 20ste en 21ste eeuw
- Orthofotografische kaarten 20ste en 21ste eeuw

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessment bureauonderzoek

In een standaard archeologienota wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. Echter, gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan op een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de beschrijving van de historiek en de landschappelijke ligging. Deze aspecten worden geconfronteerd met de krijtlijnen van de toekomstige werken.

2.2.1 Historisch kader

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1 en Figuur 2. Het plangebied is gelegen aan de Philips Landsbergiuslaan nr. 340 te Oostakker (Gent). In het westen grenst het terrein aan het Kanaal Gent-Terneuzen, direct ten noorden van het Mercatordok.

De omgeving rond het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 5,40 en 12 m TAW (Figuur 7). Binnen het plangebied situeren de hoogtewaarden zich tussen + 7 en + 8,80 m TAW (Figuur 6 en Figuur 8). Het terrein is duidelijk geaccidenteerd. Een brede zone langs het Kanaal en naar het oosten toe is duidelijk en abrupt hoger gelegen dan de omliggende terreinen. Bij de aanleg van het Kanaal en de dokken werden de gronden opgehoogd. Op de topografische kaart van 1873 is het plangebied gesitueerd op een hoogte tussen + 4 en 5 m TAW (Figuur 10). Dit toont aan dat het terrein op heden zo'n 3-4 m hoger gelegen is.

Op het einde van de 18de eeuw bestond het plangebied uit akkers (Figuur 9). De voorloper van het kanaal Gent-Terneuzen was de Sasvevaart. Een kanaal dat in 1547 aangelegd werd tussen Gent en de Westerschelde, afgebeeld op de Ferrariskaart (Figuur 9). Het werd een drukke handelsroute maar werd ten tijde van de Godsdienstoorlogen afgesloten voor alle verkeer waardoor het zijn betekenis verloor.⁶ In de 19de eeuw werd onder het bewind van Willem I, Koning der Nederlanden, het huidige kanaal Gent-Terneuzen gegraven. De aanleg van het kanaal ging gepaard met de ontwikkeling van de Gentse haven en bijhorende bedrijfsactiviteiten.⁷ Tot in de 19de eeuw stopte het kanaal in het Sas van Gent. In 1817 werd een ontwerp opgemaakt om het door te trekken tot Terneuzen. Nadien kreeg het de naam 'Kanaal van Gent naar Terneuzen'.⁸ In 1827 kon het nieuw kanaal in gebruik worden genomen. De toenemende trafiek en de grotere afmetingen van de schepen maakten dat het dwarsprofiel van het kanaal onvoldoende was. Tussen 1870 en 1885 werd het kanaal verruimd en op verschillende plaatsen rechtgetrokken, te zien op de topografische kaart van 1873 (Figuur 10).⁹ Ook op het einde van de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw bestond het plangebied zelf nog uit akkers en bebost gebied (Figuur 10). Het zeekanaal werd tussen het einde van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw uitgebreid met verschillende dokken, waaronder het Houtdok, Grootdok en Sifferdok. De werken en uitbreiding werden uiteindelijk bemoeilijkt door de crisis van de jaren 30 van vorige eeuw, wereldoorlog II en de ontoereikendheid door de moderne naoorlogse zeeschepen.¹⁰

Tijdens de jaren 60 van vorige eeuw vond wederom een grootschalige kanaalverbreding plaats, inclusief verschillende kanaalverbindingen en een nieuw sluiscomplex in Terneuzen. In het licht van deze kanaalverbreding werden bedrijven zoals Texaco aangetrokken. Ook de gronden van het plangebied behoorden tot Texaco. Op de topografische kaart van 1969 zijn een spoorlijn en bassins aanwezig (Figuur 10). De oppervlakte van de haven van Gent breidde op deze manier uit. De Texaco raffinaderij werd vanuit Zeebrugge met crude via een pijpleiding bevoorrad. De afvoer gebeurde via het Petroleumdok, dat tussen 1966 en 1968 gegraven werd ten zuiden van het plangebied.¹¹ In juli 1968 startte de productie

⁶ Stad Gent 2014

⁷ Anon 2016

⁸ RIJKSWATERSTAAT n.d.

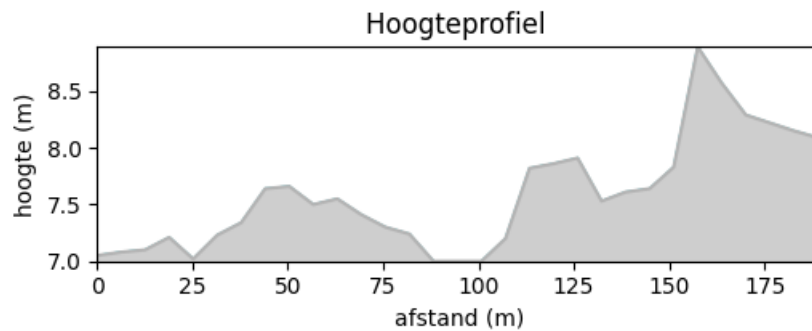
⁹ PRINSEN 1971, p.99

¹⁰ Stad Gent 2014

¹¹ Anon 2016; Stad Gent 2014

van de olieraffinaderij. Het Havenbedrijf Gent heeft in 1993 een deel van de terreinen rond dit dok van de firma teruggekocht en ze ontsloten voor nieuwe maritieme en aanverwante activiteiten. Het Petroleumdok werd omgebouwd tot Mercatordok. In 1995 waren reeds alle havengronden, zijnde 43 ha, aan dit dok in concessie gegeven.¹²

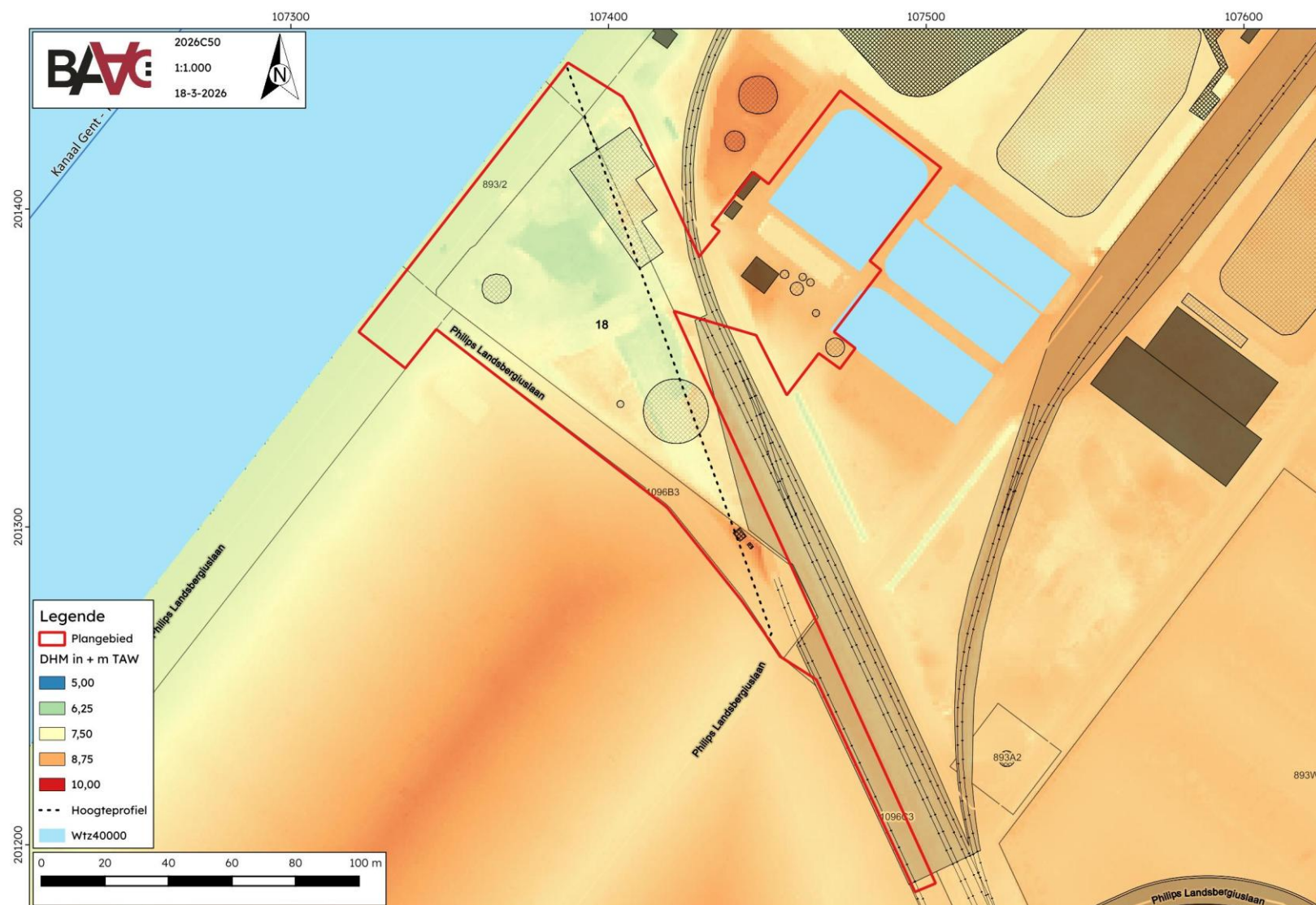
De orthofoto's van de 21ste eeuw tonen steeds meer aanwezige structuren en verhardingen binnen het plangebied (Figuur 12). Op de orthofoto van 2008-2011 is de Philips Landsbergiuslaan aanwezig. De ronde tanken en containers voor afvalstoffen zijn voor het eerst te zien op de orthofoto van 2017. De zone waar de nieuwbouw gepland is, bleef onverhard en onbebouwd tot op heden.

Figuur 6: Hoogteverloop terrein.

¹² Anon 2016

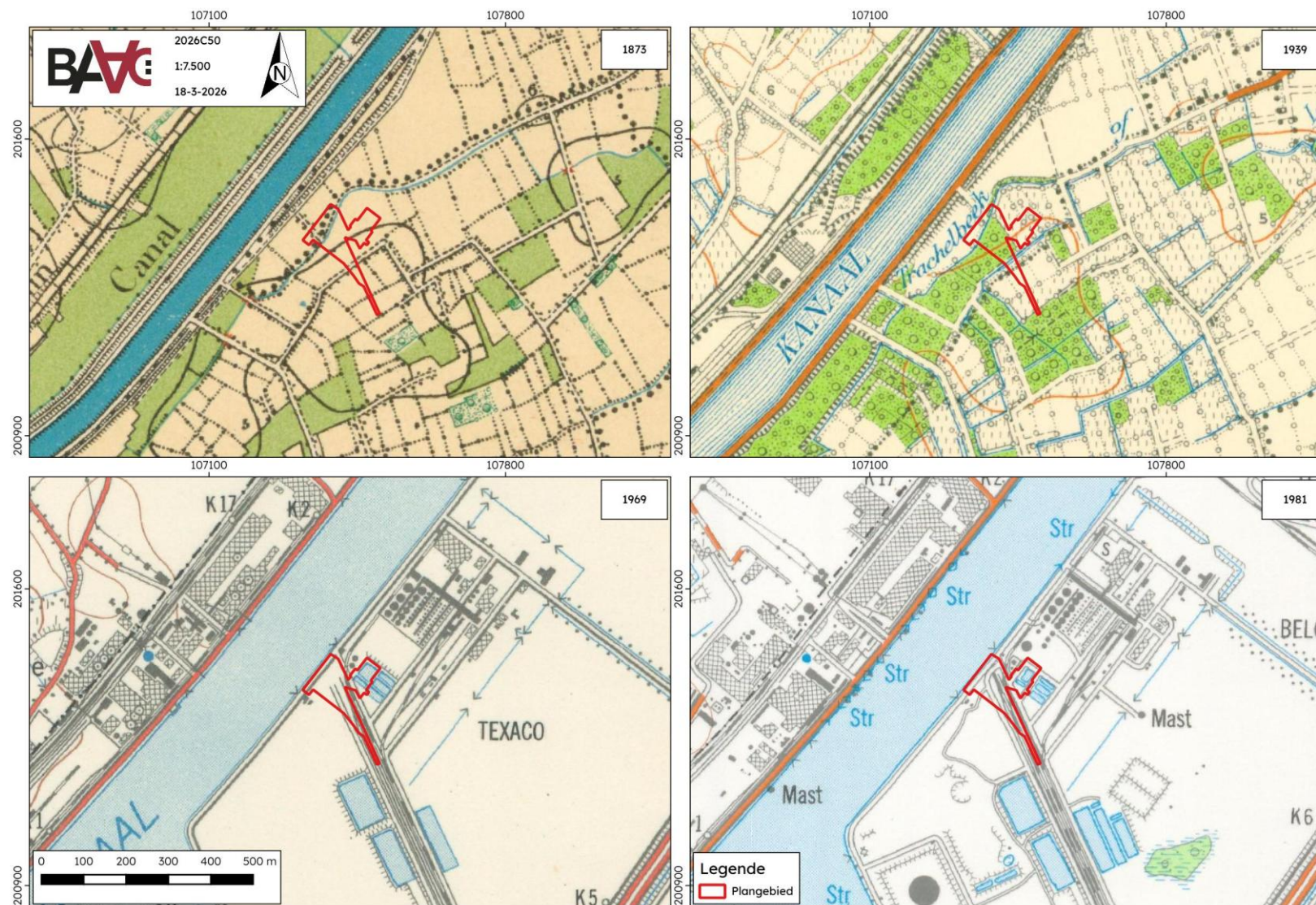

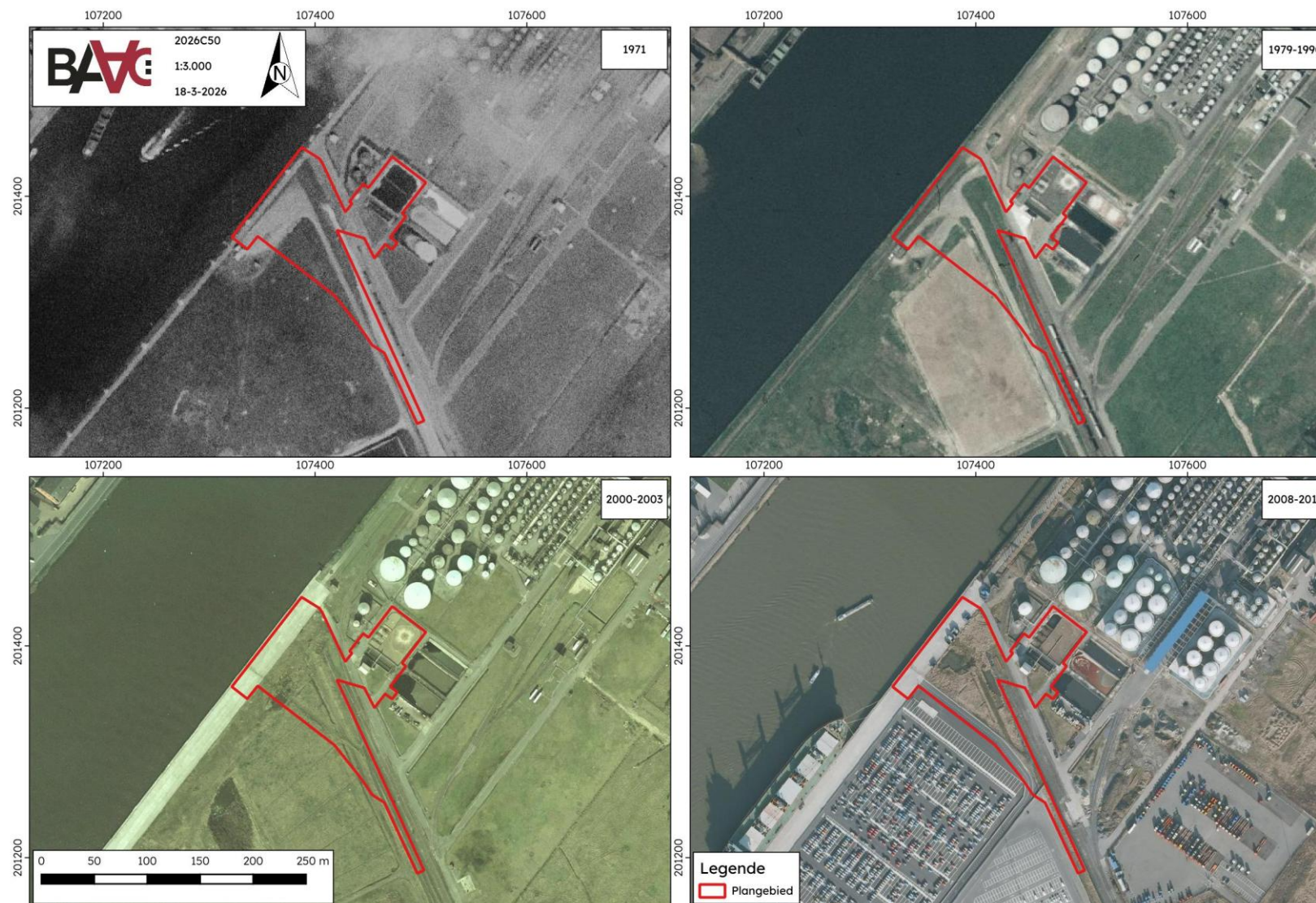
Figuur 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM.

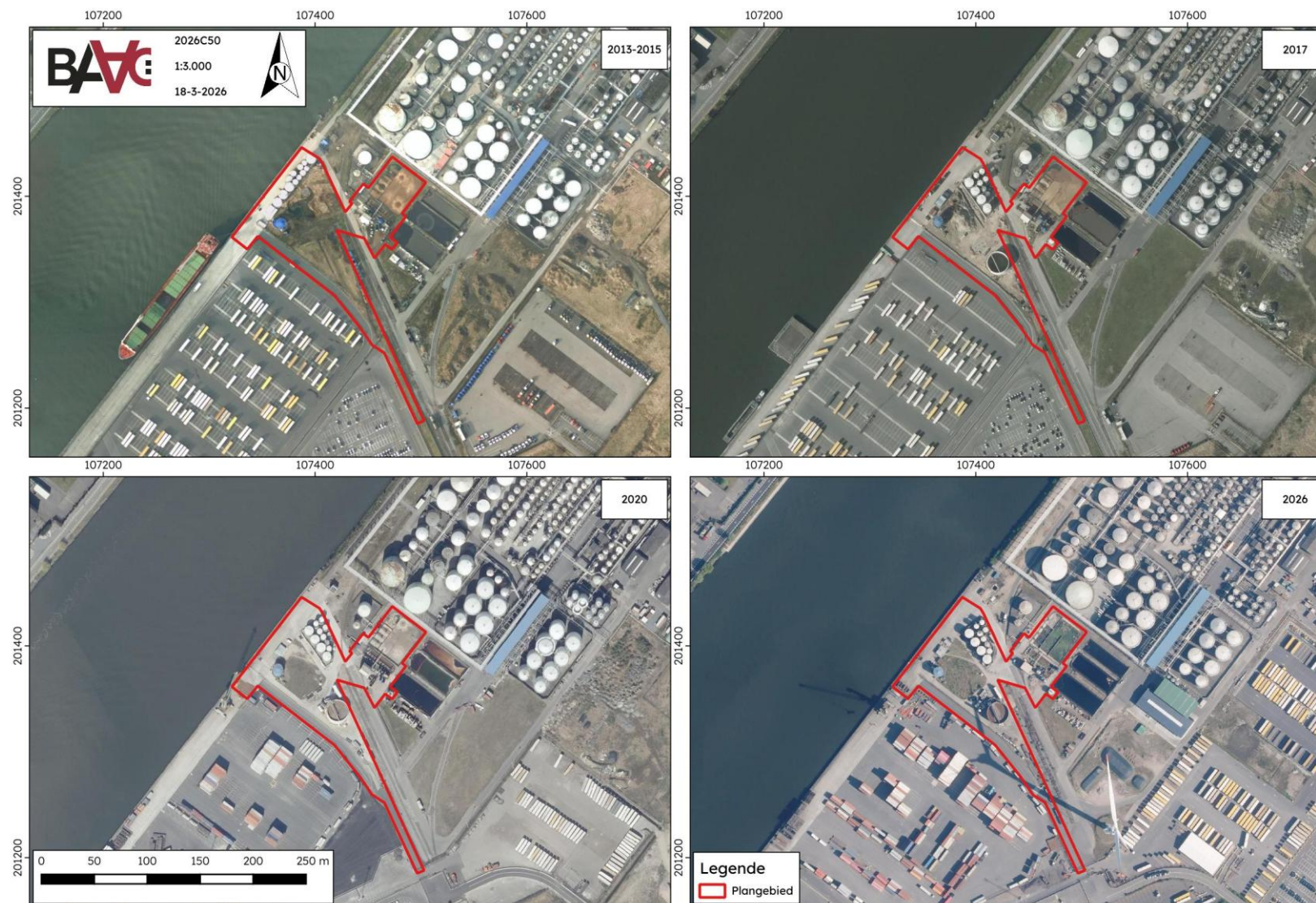
Figuur 9: Plangebied op de Ferrariskaart (1777).

Figuur 10: Plangebied op de topografische kaarten van 1873, 1939, 1969 en 1981.

Figuur 11: Plangebied op de orthofoto van 1971, 1979-1990, 2000-2003, 2008-2011.

Figuur 12: Plangebied op de orthofoto van 2013-2015, 2017, 2020 en 2026.

2.3 Archeologische verwachting

Op basis van het Digitaal Hoogtemodel en oude topografische kaarten wordt vastgesteld dat het plangebied ca. 3-4 m opgehoogd werd bij het uitgraven van het kanaal en de dokken eind jaren 60 van vorige eeuw. Het is niet zeker of het archeologisch niveau verstoord werd bij de ophoging. Mogelijk werd eerst de teelaarde afgegraven vooraleer het terrein opgehoogd werd. Archeologische resten kunnen onder de ophoging dan ook nog (deels) bewaard zijn. De impact van de geplande werken is echter beperkt tot een zone van 1.137 m², waarbij enkel de voorziene slibputten lokaal dieper verstoren (3 x 20 m²). De werken zullen bijgevolg niet dieper reiken dan de aanwezige ophoging, of in slechts zeer beperkte mate. De ingrepen zullen geen impact hebben op eventueel aanwezige archeologische resten.

2.4 Advies

2.4.1 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹³ is verder vooronderzoek niet aangewezen.

¹³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige omgevingsvergunningsaanvraag aan de Philips Landsbergiuslaan nr. 340 te Gent heeft BAAC Vlaanderen bv een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld. De opdrachtgever plant de bouw van een industrieel gebouw. Op basis van het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen en de topografische kaart van 1873 werd vastgesteld dat de gronden binnen het plangebied opgehoogd werden. Aangezien de geplande werken niet of slechts in zeer beperkte mate dieper dan de ophoging reiken, zullen eventueel aanwezige archeologische resten niet verstoord worden. Er is geen relevante kenniswinst te vergaren bij bijkomend archeologisch onderzoek.

4 Lijsten

4.5 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.....	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied op orthofoto van 2026 en aanduiding Gebieden Geen Archeologien (GGA).....	5
Figuur 4: Plangebied op orthofoto van 2026.....	6
Figuur 5: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting.	7
Figuur 6: Hoogteverloop terrein.....	10
Figuur 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen.....	11
Figuur 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM.	12
Figuur 9: Plangebied op de Ferrariskaart (1777).	13
Figuur 10: Plangebied op de topografische kaarten van 1873, 1939, 1969 en 1981.	14
Figuur 11: Plangebied op de orthofoto van 1971, 1979-1990, 2000-2003, 2008-2011.	15
Figuur 12: Plangebied op de orthofoto van 2013-2015, 2017, 2020 en 2026.	16

4.6 Tabellenlijst

Tabel 1: Impactanalyse.	7
------------------------------	---

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2026a. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2026b. Loket onroerend erfgoed: archeologienota's, nota's en eindverslagen. Available at: <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd>.
- CAI, 2026. Centraal Archeologische Inventaris. Available at: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2026. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2026. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.